

Tabor

1945 - V LETU JUNAKOV - 1965

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov — TABOR je last in vestnik Zveze D. S. P. B. Tabor. — Izdaja ga konzorcij. Predsednik: inž. Anton Matičič. Urejuje uredniški odbor, odgovorni urednik: Adolf Škrjanc, za lastništvo: Ivan Korošec, upravnik: Vencelj Dolenc

—————::—————

TABOR es órgano de la Confederación Tabor de los Anticomunistas Eslovenos Unidos. — Director: Ing. Antonio Matičič, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina

—————::—————

TABOR is the voice of the Confederation Tabor of the United Slovene Anticommunists

—————::—————

Imprenta: Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Buenos Aires, Argentina, T. E. 33-7213

—————::—————

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 851.546

—————::—————

NAROČNINA: Južna Amerika 300 pesov odn. enakovrednost v dolarju. U. S. A. in Kanada 2.50 dolarja letno; Anglija in Avstralija 1 funt šterling; evropske države 2 dolarja

Naročnino pošiljajte na naslov upravnika: Vencelj Dolenc, R. O. de Uruguay 2651, San Justo, Pcia. de Buenos Aires, Argentina

—————::—————

Vse dopise in ostalo pošto pošiljajte na naslov: inž. Anton Matičič, Igualdad 1110, Villa Ballester FNGBM, Pcia. de Buenos Aires, Argentina

VSEBINA: Zrelost — H. Z.: Zganimo se! — Slovenski prvoborci vrnjeni iz Vetrinja — Za dokumente: Nismo sinovi sodbe... — Hinko Župančič: Spomin — Marija Morgan: Pismo žene — Mirko Kunčič: Pismo — Različni pogledi — Za zgodovino — Florijan Slak: Naš umik in naša usoda — Iz pisem — Za beležnico — Na uredniški mizi — Tiskovni sklad — Invalidski fond

Tabor

Vsi za dom, vsi za rod,
vsi za sveto zemljo
naših dedov v boj!

(Domobranska pesem)

No. 8

BUENOS AIRES

1965

ZRELOST

Nismo se zmotili. Nismo se mogli motiti. So dejstva, ki ne dopuščajo zmote. Tudi dvoma ne.

Vse nas vežejo vrednote, ki so nam s tega ali onega zornega kota vsem skupne. Zanjso so šli v slavo zgodovine naši domobranski junaki izpred dvajset let.

Bog — Narod — Domovina.

Zgodilo se je v Argentini.

Tu je v pričevanje velikemu svetu večina semena naše izkrvavčle generacije. Tu je prevzela na svojo odgovornost proslavljanje naše ponosno žalostne dvajsetletnice matična organizacija naših društev: Zedinjena Slovenija.

Zedinjena Slovenija!

Od organizatorjev do poslednjega udeleženca so jo izpričali. Pred velikim svetom. Za vse. Predvsem zase.

Zrelost!

Navzlic različnosti pogledov svoje intimnosti. Navzlic raznolikosti v vrednotenju motivov in okoliščin naše polpreteklosti.

To je svoboda.

V vrednotenju dejstev raznolikost ni možna.

To je zrelost.

Kar je zaplotnikov, so tam ostali.

Kdor je računal z našo nezrelostjo, se je zgrozil.

Sedaj vemo vsi. Vsi vedo.

Naj vedo vsi!

Kadarkoli bo šlo za izpričanje naše bitnosti, nas bodo našli zedinjene po zgledu naših domobranskih junakov.

Zakaj vse nas družijo tri vrednote, ki ne dopuščajo zmote, ne dvoma:

Bog — Narod — Domovina.

ZGANIMO SE!

(Iz pisma soborca v domovini, ki dobiva podporo ZDSPB Tabor)

Pomoči sem res potreben; saj sem 80% invalid, brez invalidnine. Tu mi je ne dajo, čeprav imam vse državljanske pravice. Lepo si mi opisal, kako zbirate ta sklad. Zato vsem darovalcem prav lepa hvala in Bog plačaj! Do zdaj sem prejel 3 čeke po 15 dolarjev; vse v redu.

Zdaj Ti pa hočem malo opisati moje življenje.

Ranjen sem bil 19. julija 1945. Strel sem dobil čez levo stran prsi; bil je smrtno nevaren. Pa sem vseeno prenesel. 20. julija so me pripeljali v bolnišnico v Novo mesto. Tam sem bil eno leto; vedno zastražen. Boležine sem imel strašne.

Ako bi ne bilo takrat v bolnišnici usmiljenih bratov, ne bi nikoli prestal, kajti oni so zelo skrbeli za mene.

Čez leto dni sem bil izpuščen in sem šel domov. Ves čas sem imel cev v hrbtu, da mi je gnoj odtekal. Bil sem ga poln. Tako sem bil tri leta doma, pa gnojenja ni bilo konec.

Zato sem šel v Ljubljano v bolnišnico. Tam sem bil pet mesecev in pol. Naredili so plastično operacijo v dveh etapah. Pri prvi operaciji so mi vzeli šest reber, čez dva meseca pa še druge, kolikor jih je ostalo. Tako so me pozdravili.

Ko bi imel lahko delo, bi še šlo; toda težko delo me strašno uirudi. Na kmetih pa veš, da je vedno težko delo.

Ko sem se pozdravil, sem se čez leto poročil. Dom sem si za silo uredil. Žena ga je podedovala po teti. Božja Previdnost mi je podarila kar lepo družino: šest fantov in eno dekletce; tako da moram trdo delati in izkoristiti zemljičo, ako hočem preživeti družino. Za denar gre bolj težko, ker si ga ne morem zaslužiti. Nisem sposoben za težko delo. Samo da je zdravje, hvala Bogu. Vse se prenese.

Zgoraj priobčeno je prepis iz pisma, ki mi ga je pisal moj prijatelj in soborec. Ker živi v domovini, zato je boljše, da ni objavljeno ime ne kraj kjer živi. Da zaradi tega ne bi imel kakšnih nepotrebnih sitnosti. Napišem še to: Ravno takrat, ko je bil on ranjen, je bil njegov brat živ ujet. Od takrat ga ni nihče več videl.

H. Z.

ČE VAM JE „TABOR“ VŠEČ, POVEJTE DRUGIM; ČE VAM NI VŠEČ, POVEJTE NAM!

Slovenski prvoborci vrnjeni iz Vetrinja

(I. Prva ilegala)

Ko se v tem letu junakov spominjamo vseh, ki so padli v borbi za svobodo slovenskega naroda, bi bilo prav, če bi mogli objaviti imena vseh slovenskih borcev, ki so ali padli v borbah ali bili pomorjeni. Zelo verjetno je, da nikdar ne bomo v stanju zbrati in zabeležiti vseh, saj gre število v tisoče in tisoče. Grobišča padlih so raztresena širom vse Slovenije, mnoga poznana le Bogu. Vemo pa za večino imen slovenskih prvoborcev in za njih usodo; zato bomo tokrat zabeležili njih imena.

Kadar govorimo in pišemo o slovenskih prvoborcih, imamo predvsem v mislih dvoje št. Joštev: **št. Jošt pri Stopičah** in **št. Jošt nad Vrhniko**. V obeh št. Joštih se je spomladi leta 1942 zbrala skupina slovenskih mož in fantov, da se bori proti zatiralcem slovenskega naroda.

V **št. Joštu pri Stopičah** je spomladi leta 1942 začasno taborila prva slovenska oborožena skupina. Ta enota se je začela organizirati in zbirati že pozimi in nato v zgodnji pomladi leta 1942 iz same ljubljanske okolice odšla proti Dolenjski — v Gorjance. Ta skupina je včasih poznana pod imenom „štajerski bataljon“ ali prva ilegala.

V **št. Joštu nad Vrhniko** pa se je julija 1942 zbrala prva edinica **Vaške straže**, predhodnice številnih VS, ki so se kasneje leta 1942 in 1943 organizirale širom tedanje Ljubljanske pokrajine.

Slovenski prvoborci: kmetje, delavci, študentje, uradniki in oficirji so odšli na okope z eno samo mislijo — **organizirati oboroženo borbo proti okupatorjem**. Izvržki slovenskega naroda pa so v tistih dneh kovali druge načrte. Komunistična partija je izrabila težo okupacije za izvedbo svoje revolucije. Tedaj, ko je okupator mesaril telo in dušo naroda, je komunist zasadił nož v hrbet slovenskemu človeku.

Z umori in z direktnimi napadi na slovensko nacionalno oboroženo skupino so komunisti prisilili slovenske prvorce, da so morali svojo borbo v prvi vrsti usmeriti proti njim, šele potem proti okupatorju. Komunisti so to delali zelo načrtno, hoteli so si namreč priboriti vsaj na zunaj monopol borbe proti okupatorju. V resnici pa je njih borba bila vse kaj drugega kot borba proti okupatorju. Njihova borba je bila usmerjena proti slovenskemu narodu — za vzpostavitev komunistične diktature. Komuniste je malo brigalo, kaj počenjajo okupatorji. Vedeli so, da bodo okupatorji slej ko prej premagani na svetovnih frontah in s tem bo tudi okupacije konec. Toda

pošteni slovenski narod bo ostal in tega so hoteli ukloniti in ga ukovati v suženjstvo mednarodnega komunizma.

Pod krinko „osvobodilne fronte“ je komunistična partija uničevala vse in vsakogar, ki bi se kdaj drznil upreti njihovim zločinskim načrtom, kar ni mogel iztrebiti in uničiti okupator, je uničevala partija, da si zagotovi popolno in trajno oblast nad narodom. Le tako moremo razumeti, zakaj je KPS tesno sodelovala z okupatorji, bila v najtesnejših zvezah z vsemi komunističnimi partijami v zapadnem svetu.

Delo slovenskih prvoborcev ni bilo lahko. Odšli so v gozdove, odšli v negotovost, toda bili so edini; vedeli so, da je domovini sila, in zato njih mesto v borbi. Kdor je poznal te naše prve borce, ve, da so to bili odlični borci, zavedni Slovenci, idealisti, ki so vedeli, za kaj se borijo. Iz vseh slojev in političnih opredeljenj so bili; toda med njimi na terenu ni bilo nestrpnosti, ni bilo trenja.

Bili so edini — neizprosni borci proti vsej tuji navlaki. Slovenski prvoborci so bili osnova, bili so tisto zdravo seme, iz katerega je kasneje pognalo bogato klasje protikomunistične vojske. Zato je prav, da jih poznamo, prav, da se jih spomnimo v tem jubilejnem letu; saj vsakega izmed njih lahko štejemo med slovenske junake.

Po kronološkem redu si oglejmo najprej borce iz prve ilegale.

Ko je bil prvi ilegalni odred odšel iz Ljubljane proti Dolenjski, je štel vsega recí in piši 17 borcev. Nekateri od njih so morda imeli prvič orožje v roki. Komaj sedem dni po odhodu je ta mali odredič že doživel in uspešno dobojeval svoj ognjeni krst in strumno stopil na pot trde borbe, ki je sledila.

Od teh prvih 17 je v borbah padlo 14 borcev, eden pa je bil vrnjen iz Vetrinja in končal v Kočevskem Rogu. To je bil poročnik **Polde Selan**, Mežnarjev iz Dobrunj. (Življenjepis tega hrabrega fanta, borca in častnika bomo objavili na posebnem mestu.) Eden izmed teh 17, ki je že bil vrnjen iz Vetrinja, se je po božji Previdnosti rešil iz transporta, tako ušel gotovi smrti in prišel v svobodo. Enemu izmed sedemnajstorce pa je bila Vetrinjska tragedija prihranjena, ker je bil na umiku ranjen in je ob času vrnjanja ležal v vojaški bolnišnici na Koroškem.

Sedemnajstori so se v prvi polovici junija v Gorjancih pridružili prostovoljci iz **Mirenske doline** in iz **Stopič ter Mirne peči**. Celotno število je tedaj naraslo na okoli 100 borcev.

Borce iz tega prvega ilegalnega odreda smo kasneje srečali v I. in II. bataljonu Legije smrti, nato pa v vseh naših domobrantskih udarnih bataljonih.

Večina teh borcev je junaško padla. Nekateri že v borbah po Gorjancih, drugi v Grčaričah, Mozlju itd., zadnji pa so bili vrnjeni iz Vetrinja. Na prste bi lahko prešteli tiste, ki danes žive v svobodi.

Poznavalci razmer so ugotovili, da Buenos Aires še ni videl tuje narodnostne skupine, ki uživa gostoljubnost radodarnih, širokogrudnih argentinskih tal, katera bi s tako slikovito in obenem pristržno slovesnostjo položila venec hvaležnosti pred spomenik Osvoboditelja Amerik, kot so to naredili slovenski protikomunistični zdolci ob dvajsetletnici svoje narodne nesreče.

Iz Vetrinja so bili vrnjeni sledeči borci prve ilegale:

Babič Jože, star 28 let, poročnik 31. čete, doma iz Bučke.

Bundaršek Jože, 22 let, 31. četa.

Butala Feliks, 24 let, narednik-vodnik, 25. četa, št. Rupert.
 Cugelj Franc, podnarednik, št. Rupert, 31. četa.
 Gnidovec Anton, 26 let, podnarednik 32. čete rojen v Ajdovcu.
 Gorenc J., 26 let, poročnik 31. čete, iz Bučke.
 Gorenc Franc, 26 let, podnarednik, iz št. Ruperta.
 Golob Jernej, 27 let, podnarednik 28. čete, iz Mirne.
 Hočevar Jože, 30 let, narednik 28. čete, iz Mirne.
 Jakoš Anton, 20 let, podnarednik, iz št. Ruperta.
 Jarc Avgust, 24 let, narednik 32. čete, Mirna peč.
 Jarc Miha, 25 let, narednik-vodnik 28. čete, Mirna peč.
 Kolenc Jože, 23 let, 36. četa, Mirna.
 Kuhar Anton, 29 let, 36. četa, Orehovica.
 Lah Leopold, višji narednik, št. Rupert.
 Leskovec Virgil, 31 let, v podoficirski šoli narednik-vodnik, št. Rupert.
 Lenarčič Jože, 20 let, 27. četa, št. Jernej.
 Makovec Alojz, 30 let, višji narednik, Rupnikov bataljon iz Rudolfovega.
 Mehle Andrej, 25 let, narednik vodnik, Rupnikov bataljon.
 Pižmoht Sikst (Simo), 35 let, 28. četa, Mirna.
 Rukše Jože, 24 let, Stopiče.
 Sladič Anton, 31 let, podnarednik 28. čete, št. Rupert.
 Škarje Anton, 25 let, št. Rupert.
 Uhan Franc, 21 let, t. Rupert.

Zajeti ali pobiti pri umiku maja 1945 pa so bili sledeči borci iz prve ilegale:

Bevc Franc, 33 let, narednik-vodnik 36. čete, Mirna.
 Bevc Jože, 30 let, 32. četa, št. Jernej.
 Bruč Alojz, 27 let, 52. četa, Stopiče.
 Kopačec ... 22 let, čentviki bataljon, št. Jernej.
 Krištof Franc, 24 let, podnarednik, Mirna.
 Lap Alfonz, 22 let, podnarednik 22. čete, Mirna.
 Mavec Jože, 27 let, podnarednik 32. čete, Mirna peč.
 Mavec Franc, 26 let, v posedi Novo mesto, Mirna peč.
 Pižmoht Kvein (Pato), 22 let, podporočnik, Mirna.
 Urbančič Alojz, 20 let, iz Sovnice.
 Zadnik Roman, 21 let, podnarednik, Tržišče.

Zgornji seznam vsebuje izključno borce, ki so se pridružili prvi Ilegali še v št. Joštu, in ne onih, ki so prišli po borbi pri Krki.

V naslednjem poglavju bodo na navedena imena prvoborcev iz vaške straže pri št. Joštu nad Vrhniko, ki so bili vrnjeni iz Vetrinja.

23 let je od tega, kar so naši prvoborci odšli v gozdove, da branijo slovenske domove pred uničevalci. V tej borbi so padli, toda njihovo junakstvo in njihova žrtev živi in bo živela, dokler bo živel slovenski narod.

Slava slovenskim prvoborcem iz prve ilegale!

Nismo sinovi sodbe...

V Glasu Slovenske kulturne akcije, leto XII, št. 10-11 — Buenos Aires 14. 6. 1965, je njen predsednik, naš vrhunski književnik v zamejstvu in priznani kronist politične zgodovine g. Ruda Jurčec ob dvajsetletnici našega zdomstva priobčil tako tehtne zaključke, da predstavljajo pravi dokument naše dobe, ki ga morajo mnogi večkrat in zelo pazljivo prebrati ter se ob njem resno zamisliti. Da pripomoremo temu dokumentarnemu prispevku do čim večjega poznanja tudi izven kroga Slovenske kulturne akcije, ga za naše bralce in prijatelje ponatiskujemo dobesedno. — Podčrtavanja so naša. — Op. ur.

Dvajset let je za nami in spet se obnašamo tako, kakor da bi se morali vedno ozirati samo nazaj. Preživeli smo vojno in revolucijo. Stari rimski bog vojne Janus je imel glavo z dvema obrazoma; eden obrnjen naprej, drugi nazaj. Nam je ta bog dvakrat krivičen, ker nam je hotel pustiti dediščino, kakor da moramo biti slepi za vse, kar je pred nami.

Dvajset let je mimo in za nami so te dni prvi dogodki proslave v spomin dvajsetletnice. Kdor je dosej zrl samo nazaj, bi danes mogel imeti dovolj prilike in pogojev posledaj zreti s ponosom in samozavestjo v svet, ki se nam je odprl in se nam vedno bolj odpira. Če se že ne smemo predajati ošabnosti ali napuhu, pa prisluhljivo vsaj komentarnem in ugotovitvam, ki so jih tujei govorili in napisali o nas in o naši borbi, ko so presodili, kaj smo že opravili v dvajsetih letih in kaj nam žele za bodočnost. Njihova sodba je bila:

„Ne bojte se... bodite ponosni

na pot, ki ste jo prehodili, kajti bili ste na pravi poti in mnogo je, česar se moramo učiti pri vas, pri Slovencih!“

Vendar se še po dvajsetih letih srečujemo s temnimi trenutki, ko se na nas obeša tisto, kar vidijo vedno in povsod tisti, ki gledajo samo nazaj. Obupanci pravijo, da je z nami konec, vse, kar počnemo, nam je prineslo in nam bo prineslo le polom in nad priznanjem tujcev zmičujejo z rameni, češ, saj nas sodijo preoptimistično. „Mi nismo dozoreli...“ Najhuje pa je, kadar opletajo okoli s pojmi „kolaboracija“ in „kolaboracionisti“. Izgleda, da smo včasih obsedeni, ko se lovimo za „kolaboranti“, kakor da bi vse ne bilo že dovolj jasno povedano in so še celo naši rablji in sodniki v domovini vkljub svoji „justici“ morali priznati, da smo bili kontrarevolucionarji. Torej smo bili revolucionarji proti zlu... in vsaj to bi nam delno moglo biti že dovolj za vso bilanco preteklosti. Tako pa se še in še ponavlja turobno naprezanje, da

NE POZABITE, DA POSAMEZNA ŠTEVILKA „TABORA“ ŠE VEDNO STANE MANJ KOT ZAVOJČEK SLABIH ČIGARET, DA PA POSLANSTVO, KI GA PO 20 LETIH NAŠEGA ZDOMSTVA VRŠI MED NAMI, NIMA CENE! — „TABOR“ NI NIKOMUR PRIVESEK, „TABOR“ NIMA MECENOV! — MISLITE NA TO IN PLAČUJTE REDNO NAROČENINO TER DARUJTE V TISKOVNI SKLAD! — OSVOBOJENA DOMOVINA VAM BO NEKOČ HVALEŽNA! ZVESTOBA ZA ZVESTOBO!

se potikamo po prekatih, kjer ni več ne zraka ne krvi in se še mučimo presoditi kdo je bil „res“ in kdo ni bil „res“ in kdo je bil „boljši“ in kdo „slabši“ domobranec. Ves svet si je že na jasnem, kaj naj misli, kadar sliši komunistično psovko o „kolaboraciji“, le med nami še tli — in nekemu je najbrž prav, da se gremo „boljše“ in „slabše“..., ker zna ribariti v kalnem.

Lansko leto so v Franciji precej splošno želeli, da bi maršala Pétaina, velikega junaka iz bitke za Verdun v letih od 1914—1918, za petdeseto obletnico prenesli med grobove junakov na Dououmont v Verdunu. Leta 1914 je Pétain vzdržal v Verdunu in ga držal do konca, kajti Nemci bi se že tedaj verjetno razlili čez vso Francijo, če bi mogli pohoditi Verdun. Zgodilo bi se, kar se je potem zgodilo v drugi svetovni vojni, ko se je stari maršal odločil za žrtev vsega: slave, časti, življenja, da je Franciji ohranil, kar je smatral za svojo dolžnost. Stari Verdun je prenesel v svoje srce in tam čuval iskro vere zase in za vse Francoze — in zgodovina mu že v veliki meri priznava, da je bil pošten in iskren, četudi je vse šlo skozi toliko

zla. Lani so zato pričakovali, da mu bo Francija smela dati vsaj malo nagrado: grob med junaki prvega Verduna, če že drugi Verdun še ni popolnoma pojasnjen. Toda general de Gaulle se je uprl in ni dovolil mrtvega groba med mrtvimi... Velik del javnega mnenja v Franciji je tedaj de Gaulle obsojal in pisalo se je, „da je general de Gaulle res že velik v zgodovini, tudi velik po postavi, pri tej priliki pa se je pokazal, da je majhen, zelo majhen...“

Pravično pospravimo z nesrečnimi tujkama „kontrarevolucionarji“ in „kolaboracionisti“ in ne glejmo, kdo je „boljši“ ali „slabši“ (saj tega ne verujejo iskreno niti tisti, ki so jim take delitve potrebne...), ampak z vero v brata ob sebi in sebe skušajmo v našem sreju zgraditi pravi Verdun, podoben Turjaku in njegovemu zgledu; pripravimo se, da ga bomo znali braniti in čuvati, kajti vedno bolj se zarisujejo dogodki, ko bo nova preizkušnja presegala vse dosedanje.

Ne bodimo sinovi krivic preteklosti, ampak rastimo v svojo sodbo, bogatijo novega Turjaka, v svojem sreju pripravljajmo neporušljiv Verdun!

SPOMIN

Ko sem se prebudil, sem ležal na bolniški postelji. Strašno me je bolelo v nogi in prav tako skelelo v vratu in peklo po rokah. Gledal sem okoli sebe in premišljeval, kaj se je zgodilo. Soba, v kateri sem ležal, je bila majhna. V njej je bilo šest nadstropnih postelj, na katerih smo ležali ranjenci. Jaz sem ležal na spodnji.

Zaprl sem oči in premišljeval. Zagledal sem Ljubelj z vsem tistim, kar se je tam zgodilo tisto jutro, ko sem bil ranjen.

Ponoči smo prišli že do Ljubeljskega predora. Prišlo je povelje in morali smo nazaj proti Tržiču. Ker so partizani obstreljevali cesto s topovi, smo krenili zopet nazaj. Ker ni bilo mogoče iti po cesti, smo krenili na desno preko vode. Tam je bila žica. Treba je bilo preko, čeprav so bile tam mine.

Še sem slišal povelje: kamor stopi prvi, naj vsak stopi za njim v isto stopnjo!

Prva desetina je srečno prišla skozi. Na vrsti je bila druga; naša, kateri sem pripadal jaz. Prva dva sta že šla srečno skozi; tretji sem bil jaz.

Nenadoma vidim samo ogenj. Vrže me nazaj. Nisem vedel, kaj se je zgodilo. Je bila granata ali mina? Vstal sem. Hotel sem teči; pa sem videl, da sem ves krvav. Bolečin v tistem trenutku nisem občutil. Samo slabost.

Ležal sem in gledal fante, ko so na hitro pripravljali nosila. Drugi so me obvezovali, kakor so vedeli in znali. V tisti zmešnjavi tam že ni bilo nobenega oficirja ali bolničarja.

Bilo je 12. maja 1945 ob sedmih zjutraj. Bili smo pri zadnjih in slišali so se že partizanski mitraljezi. Prosil sem fante, naj me pustijo tam, sami pa naj se rešijo. Prosil sem jih samo še to, da me komunisti živega ne dobe v roke. Soborca Lojze in Jože pa sta mi zatrjevala, da me tam ne bodo pustili; ako ostanem jaz, bode ostali tudi drugi.

Izgubil sem zavest. Kot v sanjah sem videl razbite vozove, veliko vrvenje ljudi. Mučila me je strašna žeja. Ne vem, če je bila resnica ali samo sanje.

Noga me je obupno bolela, kjer je bila kri ustavljena z gumijasto cevjo, ki je bila ovita nad kolenom, da ni kri odtekla. Strašne bolečine. Strašna žeja...

Ko sem se zbudil, sem ležal v veliki sobi. Po tleh vse krvavo. Kot da sem v klavnici. Bilo je veliko ranjencev. Zdravniki. Bolničarji. (Kot

sem zvedel pozneje, je to bilo v Borovljah.) Naredili so se mi kolarbarji pred očmi. In zopet ne vem nič...

Ozrem se. Ležim na tovornem avtomobilu. Ves krvav. Sem sicer obvezan, toda skozi obveze sili kri. Strašne bolečine... Strašna žeja...

Zdaj sem tukaj na bolniški postelji. Vprašal sem domobransko bolničarko Marico, ki je imela še vedno domobranski grb na rokavu, kje sem in kaj je z mano? Samo to mi je dejala, naj bom lepo miren in ne govorim; da sem na varnem; da se mi ni treba bati partizanov, katere sem v nezavesti večkrat imenoval.

Še vedno nisem vedel, kaj je z mano. Bolečine so bile strašne. V levi nogi — na peti in v prstih mi je obupno klujuvalo in peklo, da bi kričal od bolečin... Stiskal sem zobe. Tudi roke so bile ovite; ravno tako vrat in desna noga. Vse me je peklo in skelelo. V nogi je bilo najhujše...

Ko sem počasi tipal z obvezano roko pod kolenom, sem imel občutek, da mi manjka del noge. Spreletala me je groza... Moj Bog, saj to ni ni mogoče; ko me pa tako strašno boli in peče v prstih in

V teku proslav ob dvajsetletnici naše narodne žaloigre so v imenu tisočev slovenskih zdomecev v Argentini predstavniki društev — med njimi predsednik DŠPB Tabor g. Ivan Korošec — položili venec pred spomenik argentinskega narodnega junaka generala San Martina, ki je postavil temelje svobodi, katere smo v tej plemeniti deželi deležni.

peti! Če bi noge ne bilo, me ne bi bolelo... Gotovo so sanje... Pa mislim, da je resnica...

Zamižal sem in želel, da bi bile res sanje; da bi vse to, kar sem odkril, ne bila resnica...

Žal niso bile sanje; bila je resnica. Stopil sem na mino. Izgubil sem nogo pod kolenom. Košček železa se mi je zaril v vrat; tudi po rokah in desni nogi sem bil opečen.

Skoro dve leti sem se potikal po bolnišnicah v Avstriji. Veliko sem trpel v pomanjkanju hrane; veliko v bolečinah. Saj so mi nogo štirikrat odrezali, ker se mi zaradi zastrupitve ni hotela zaceliti.

Danes po 20 letih se pa še dobe ljudje med nami — in to še celo taki, katere sem nekoč ščitil pred komunisti — ki me zmerjajo s fašistom in liberalcem... To boli bolj, kot je pred dvajsetimi leti bolela izguba noge...

NAŠE ŽENE

Marija Morgan

Pismo žene

Predragi naši borci!

Noči, te dolge, neprespane noči, mi prinesejo najbolj težke dneve živo pred oči in v spomin.

Najbolj se spominjam tistih groznih dni, ko je bil v Trebnjem napad na domobrance. Tri dni in tri noči so napadali; končno so vdrli v Trebnje. Bilo je premalo domobrancev, partizanov in partizank pa kot listja in trave. Ko sem zagledala partizanke, so se mi zagnusile bolj kot smrdljiva gniloba.

Bilo je v maju leta 1944. Bila sem med ranjenimi v šoli. Med njimi je bil tudi moj pokojni mož *Štefan Morgan*. Č. g. Škrbec ga je dobro poznal iz Ljubljane. Nekoč se je izrazil, da je bil vzor domobrancev. Saj je bil že v prvi svetovni vojni štiri leta. Iz sedme gimnazije so ga poklicali; bil je oficir.

Bilo je strašno takrat; videla sem jih, kako so že skoro umirali; strašno iznakaženi. Gospod jim je dal odvezo. Ubogi borci, prepoznati nisem mogla niti enega. Eden je tam v kotu sedel ves krvav ter molil rožni venec.

Pri vsej nesreči in žalosti sem imela tole srečo: Na dvorišču sem dobila voziček in neka žena mi je pomagala odnesti moža na ta voziček. Tako sem ga v strašni gneči in drenju pripeljala domov. Vsega v krvi sem položila na posteljo, zaklenila vrata in čakala smrti.

Sama, prav sama sem bila pri njem tisto noč. Mirno, vdan v voljo božjo je izdihnil svojo dušo ob treh zjutraj 18. maja 1944. Bil je četrtek — vnebohod. Prižgala sem svečo, zatisnila možu oči, ga umila ter preoblekla, in zraven molila. Sama, čisto sama.

Nato sem šla sosedo poklicat, da sem šla k maši ob šesti uri na praznik. *G. Oblak* je maševal, mežnar in jaz pa sva bila edina vernika v cerkvi. Nikdo ni upal v cerkev; zvoniti niso pustili.

Zbrala sem vse moči ter šla k mizarju. K sreči je imel še eno krsto. Na skrivaj, po ovinkih mi jo je prinesel.

Takoj smo položili moža v krsto. Komaj pa smo to storili, so že bili partizani pri nas. Bili so besni kot levi, ker niso dobili živega, da bi ga še topli. Tako so druge uboge ranjence do kraja pobili. Hčerka Veronika, 16 let stara, je bila nekje skrita in je prišla zjutraj, da še vidi mrtvega očeta. Stala je pri očetu kot okamenela. Prišla sta dva razbojnika — partizana.

„Si ti njegova hči?“

„Da.“

Tako jo je pahnil, da je padla. Odvlekli so jo v gozd, in ni je bilo več.

Ne morete si misliti, kako mi je bilo hudo za tem otrokom. Bila je res zelo, zelo pridna. V Novo mesto se je vozila v gimnazijo. Bog ve, kako so jo mučili! Nekoč sem dobila listek, ki mi ga je pisala. Prinesel ga je „partizan“, ki pa ni bil partizan.

Takole mi je pisala:

„Ljuba mama! Zaprta sem v svinjaku, nekje v kočevskem gozdu. Jesti dobim vsak dan enkrat. Malo juhe; kruha nič. Sojena nisem, ker mi nimajo kaj dokazati, pa vem da me bodo ubili. Ne bodi žalostna! Vsak dan zmolim devet rožnih vencev. Pojdi, mama, k sv. obhajilu zame, ker jaz ne morem. Oprosti mi, če sem te kdaj žalila. Zbogom mama! Pozdravi vse naše!“

To je bilo leta 1944 v jeseni. Potem pa ne duha ne sluha več. Bog ve, kje počivajo njene kosti. Naj počiva v miru božjem!

Še to vam moram povedati, kakšno borbo sem imela s partizanskim komandirjem, ko je videl mojega moža v krsti.

„Najrajši bi ga ven vrgel,“ je kričal. „Vse pse v eno jamo!“

Rekla sem mu: „Psi ste vi, ki tako grdo delate z ljudmi!“

Nameril je puško, da me bo, če ne bom tiho.

Rekla sem: „Sproži, saj itak drugega ne znaš!“ Bilo mi je vseeno; ko človek toliko trpi, mu tudi nič ni za življenje.

Šla sem k sosedu. Z vozom in konjem je odpeljal mojega moža na pekopališče; pred pokopališčem ga je odložil.

Ko sem šla za vozom, me je partizan s puško nagnal nazaj. Ne

bodi lena, sem šla okrog hiš, skednjev in kozolcev, da me niso videli in sem srečno prišla do mrtvega moža.

Prižgala sem kozarček olja na krsto in molila ter gledala v gozd, kjer je moj otrok Veronika... Strašno, strašno. Čudim se, da mi ni počilo srce.

Tale skoraj neverjetna surovost do mrtvega človeka! Vozili so padle borce, naložene kot drva na pokopališče; slečene, bose in strašno razmesarjene. Posuli so jih z apnom in šli spet po druge. Dvakrat so jih pripeljali. Koliko jih je bilo, ne vem in tudi prepoznati jih nisem mogla več. Tone Župančič, ki je bil takrat mežnar v Trebnjem, bi mogoče vedel imena teh domobrancev. Mora biti nekje v Ameriki.

Ves dan sem gledala, kaj se je dogajalo s temi ubogimi ljudmi ter obenem molila zanje. Okrog pete ali šeste ure zvečer je prišel gospod Oblak, da jih je pokopal. Vse v eno veliko jamo. Krsto z mojim možem so dali na vrh. Prav sama sem bila pri tem pogrebu; zvoniti niso pustili.

Naj počivajo v miru božjem!

Slava nesmrtnim domobranskim junakom!

Mirko Kunčič:

PISMO

Črna noč pred vrati.
Mati,
jaz ne morem spati...

Trudoma pomika
se v davnino čas,
vsepovsod tvoji bleđi,
žalostni obraz.
Na obcestnem kamnu
joče tih spomin,
vsa bridkost slovesa:
„Vrni se, moj sin!
Dva tröhnita v grobu,
ti greš v tuji svet;
sama bom ostala
kot pohojen cvet...

Sredi božje njive
zdaj vsak dan sloniš,
kakor senca nema
tiplješ mrzli križ.
Jaz pa kot Ahasver
blodim sred noči,
slišim krike groze,
vidim rdečo kri...

Vabiš, zemlja sveta,
me pod rodni krov,
sladko mi šepeteš:
— Oj, domov, domov!
Smeh hijen sred džungle,
sunkovit kot meč,
mrk grohot grobarjev:
— Nikdar, nikdar več!

Črna noč pred vrati.
Mati,
jaz ne morem spati...

Ko je 7. marca postala slovenščina bogoslužni jezik tudi na Tržaškem in Goriškem, so tamkajšnji slovenski duhovniki ljubeznivo povabili „čiste (slovenske) rojake, ki so se zaradi posebnih razmer in krivic verskemu življenju odtujili, naj se znova poskusijo približati Cerkvi, Kristusu, Bogu...“

Problem, ki ga skuša reševati primorska duhovščina, ni specifično le njihov, dasi gre tam kot tudi na Koroškem v glavnem za odtujitev vsled krivic, ki jih je Slovincem tekom desetletij prizadejala tuja, laska in nemška duhovščina. Isti problem odtujitve ali celo odpada obstaja tudi v matični Sloveniji, dasi je tam spet drugačnega izvora in novodobne narave, a tega problema ne manjka tudi v emigraciji in v izseljenstvu na splošno.

Vtis imamo, da so prišli v domovini pri reševanju tega problema najdlje, čeprav bo morda vzelo stoletje, da bo rešeno. Tam je namreč rdeči režim Cerkev v prvem desetletju tako udaril, da je bilo treba začeti praktično vse na novo. Tako so bile postavljene nove, sodobne in zdrave osnove, da bo v bodoče moglo biti versko in cerkveno življenje prežeto s tistim duhom, v katerem je papež Janez začel Vatikanski koncil.

Kar zadeva izseljenske Slovence, so ti daleč za onimi v domovini. S tem ne mislimo obsojati izseljenskega duhovnika, ki je često najmanj kriv tega stanja in pač nosi posledice preteklosti tja izza časov kulturnega boja. (Na tem mestu smo že poudarili pomemben doprinos tega duhovnika za slovensko stvar in smo ga branili pred krivičnim napadom.)

Toda kljub temu problem obstaja, ki ga pa emigrantska duhovščina doslej ali ni poskusila reševati ali pa ga ne zna rešiti. V bistvu je to problem prisiljenega, na preteklem razvoju in navadah temelječega enačenja duhovnega in svetnega, konkretno: verskih in političnih vrednot. Nismo mi prvi, ki opozarjamo na to; iz Kanade je bilo večkrat čuti take glasove. Gre za tisto staro vprašanje, kdo je katoliški (ali krščanski) in kdo je „naš“. Tisto vprašanje, ki je pri nas doma rodilo toliko sovraštva in gorja in ki ni v nemali meri povzročilo, da je tolikšen del slovenskega naroda podpisal menico Osvobodilni fronti.

Ljudje bodo našli pot nazaj v Cerkev in k Bogu, ki ga v večini itak nikdar niso čisto zatajili, ko bodo čutili, da ni politično prepričanje legitimacija za pripadnost Cerkvi, in obratno. In da pojmovanje katolištva ne sme biti vezano na izvenverske oblike, ker se sicer pojem profanira.

Smatramo, da je bližnji praznik Kristusovega vstajenja lepa prilika, da v zdomstvu laiki in duhovniki razmislimo o tem, posebej še, ker vesoljna Cerkev preko svojih očetov išče odgovora, kako približati Kristusa slehernemu človeku.

(Klic Triglava, 311/april 1965, uvodnik uredništva)

Dopisi, kateri se negativno izražajo o slovenskem državnem gibanju, mi sicer niso všeč, vendar sem daleč od tega, da bi te dopisnike žalil ali celo obrekoval. Priznavam jim isto pravico, da svobodno izrazijo svoje mnenje, kot pristašem slovenske suverenosti. In zaradi tega, ker si želim demokratično, suvereno Slovenijo, ne pa s policijskim režimom.

Navdušenje za Jugoslavijo je še do neke mere razumljivo za Argentino, kjer naši ljudje nimajo stika s povojnim rodом. Tu je pa docela drugače. Tu se srečam vsak dan s sezonskimi delavci iz Slovenije, ki jih je tu zelo veliko. To niso partijski zajedalci, temveč ljudje iz najnižje plasti naroda: delavci in bivši kmetje.

Ko delaš z njimi več mesecev skupaj in se polagoma otaja njihovo nezaupanje, takrat zaslišiš stvari, ki ti stiskajo srce, kot n. pr. da je na Jesenicah na Gorenjskem že več Bosancev kot Slovencev; da južnjaki

uprizarjajo pravi lov na slovenska dekleta kot pod italijansko okupacijo Sicilijanci; da slovenski delavec težko dobi „pasoš“ za sezonsko delo v Nemčiji itd.

Takrat, moj dragi dopisnik v „Taboru“, takrat te mine poslednja želja živeti nekoč v Jugoslaviji.

Čeravno sem odločen pristaš slovenskega državnega gibanja, vendar ne zamerim tistim, ki se v „Taboru“ še navdušujejo za Jugoslavijo. Oni so daleč tam za oceanom, mi pa vse preblizu domovine, da ne bi mogli opaziti, kako krvavi in hira baš slovenski narod baš pod Jugoslavijo. Če se v Argentini srečate s povojno generacijo iz Slovenije, potem ste se srečali s tistimi, katerim je naročeno ustvarjati „videz“. Mi tukaj pa se srečujemo vsak dan s tistimi, katere ta videz upropašča. In v tem je vsa razlika med vašim in našim gledanjem. Vaše je idealistično, naše pa kruto realno.

Branko Pistivšek

ZA ZGODOVINO

Gospod Ing. Anton Matičič,
predsednik konzorcija vestnika „Tabor“
Buenos Aires

Olivos, 5. julija 1965.

Gospod Inženir!

Prosim Vas, da izvolite objaviti v prvi prihodnji številki vestnika „Tabor“ priloženo odprto pismo, naslovljeno na gospoda Dr. Miho Kreka, predsednika Narodnega Odbora za Slovenijo.

Za izkazano mi uslugo se Vam v naprej zahvaljujem.

Z vsem spoštovanjem

general Franc Krenner l. r.

Gospod Dr. Miha Krek,
predsednik Narodnega Odbora za Slovenijo
Cleveland U. S. A.

Olivos, 5. julija 1965.

Gospod predsednik!

V Buenos Airesu izhajajoči tednik „*Svobodna Slovenija*“ je v svoji številki 25. z dne 24. junija 1965. objavil od Vas podpisani članek *Ob življenjskem jubileju Miloša Stareta*. V tem članku ste zapisali med drugim sledeče:

„Koncem leta 1944 sem takoj, ko sem zvedel, iz Rima, po posebni tajni poti sporočil v Ljubljano, da je resna nevarnost, da bodo domobranci in vsi drugi, ki so člani sličnih vojaških formacij, izročeni komunističnemu partizanskemu poveljstvu, če bodo v teh formacijah in uniformah prišli zaveznikom v roke, ker je postal Tito priznan zavezniški komandant na ozemlju Jugoslavije. Prosil sem, naj to svarilo resno upoštevajo in preko zime napravijo ukrepe, ki bi tako izročanje onemogočili. Šele sedaj, po dvajsetih letih, sem zvedel, da je to moje sporočilo v Slovenijo prišlo in da je bilo osebno izročeno slovenskemu domobranskemu poveljstvu. To sem opravil iz Italije.“

Ker te Vaše trditve prvič čujem ter mi o vsem tem do danes ni bilo prav nič znanega in ker morajo Vaše javno postavljene trditve biti tudi javno razčiščene, Vas kot takratni poveljnik slovenskega domobranstva prosim, da mi izvolite javno odgovoriti na sledeča vprašanja:

1. Kdaj, kje in od katere osebe ste zvedeli, da bodo domobranci in člani sličnih vojaških formacij izročeni partizanskemu poveljstvu če bodo v teh formacijah in uniformah prišli zaveznikom v roke?

2. Kdaj in na kakšen način (po kateri osebi) ste Vi to sporočili v Ljubljano in na katero osebo iz poveljstva slovenskega domobranstva je bilo Vaše obvestilo naslovljeno?

3. Kdaj, potem kog in komu na slovenskem domobranskem poveljstvu je bilo Vaše obvestilo osebno izročeno?

4. Ali imate o osebnem prevzemu Vašega sporočila na slovenskem domobranskem poveljstvu pismeno potrdilo ali pa kak drug dokaz?

5. Ako potrdila ali drugega dokaza o prevzemu Vašega tako važnega obvestila niste takrat dobili, zakaj niste istega že takoj reklamirali od osebe, kateri ste zaupali, da obvestilo odnese na domobransko poveljstvo in ste čakali 20 let, da ste (menda slučajno) zvedeli, da je obvestilo bilo osebno izročeno slovenskemu domobranskemu poveljstvu?

Vsaka zgodovina ima trajno veljavo le, če je pisana objektivno; nejasne ali pa zmotne trditve je treba pravočasno razjasniti. Zato ne dvomim, da boste moji gornji prošnji ustregli, za kar se Vam v naprej zahvaljujem.

Z vsem spoštovanjem

general Franc Krenner, l. r.

Trobač argentinskega vojnega letalstva je ob položitvi venca slovenske poklonitve Osvoboditelju Amerik zatrobil mir in v srcih slovenskih zdomcev, ki so doživeli ta slovesni trenutek, se je zganila hvaležnost do dežele, ki nam je z razumevanjem in velikodušnostjo odprla vrata v svobodo, kjer lahko s pobožno mislijo častimo naše padle domobranske svobodnjake izpred 20. let.

NAŠ UMIK IN NAŠA USODA

(Ob 20-letnici dogodkov)

Ko zagrinja zemljo mrak in se na nebu prižigajo zvezde; ko veter prinaša glasove ladijskih siren iz Wellandskega prekopa in se ti zdi, da iz daljine čuješ mogočno bobneče Niagarske slapove, ki se srdito poganjajo preko skalovja in se po ozki soteski počasi umirjajo in končno neopazno izgublјajo v velikem Ontarijskem jezeru, se prikradejo spomini. Kot da jih je pričarala noč.

Zvezde na nebu niso nič drugačne od onih doma. Luna ima isto svetlobo, isto pot, kot jo je imela prej, v tistih usodnih dneh v mesecu maju l. 1945, ko se je podiral svet, da na njegovih temeljih zraste nova doba, brez tiranije in sovraštva, kjer bo prostora za vse, ki verujejo v bratstvo in edinost, za vse, ki so verovali v samoodločbo narodov, v svobodo in demokracijo, kjer ne bo več izkoriščanja malih po velikih, kjer ne bodo več milijoni sužnjevi gradili piramide modernim faraonom v civiliziranem 20. stoletju.

O, kako otroško naivni smo bili v tistih dneh! V vse smo verovali, kar je prišlo z zapada ali kakor so nam zagotavljali, da prihaja. Vse smo videli tako samo po sebi razumljivo, da smo vsakogar, ki bi se upal le malo podvomiti v tako spretno vodeno propagando, preprosto in brez pomisleka označili s komunistom.

Premisli danes vso tisto dobo žalostnega spomina! Morda bom v njej našli nekaj drobcev nepotvorjene resnice. Nekaj, na kar že čakamo celih 20 let da bi nam odgovorni

odgrnili zastor, razmaknili kuniše in pokazali vso stvarnost tako, kakršna je bila.

— — —

Napisal bom nekaj spominov. Ne zato, da bi koga krivil, pač pa iz spoštovanja do svojih bratov in soborcev. Iz spoštovanja do vseh tistih tisočev slovenskih očetov, mater, nevest, vdov, sirot in otrok pomorjenih, katerih solze so močila izsušena lica, zaničevanih na pogoriščih svojih domov samo zato, ker njihovi očetje, sinovi, bratje niso verovali v rdečo zvezdo, zato, ker so bili — slovenski domobranci!

Te skromne vrstice naj obudijo vest tistim, ki bi iz naše borbe radi kevali strankarsko-politični kapital in po svoje obračali ali celo trdovratno trdili, da imajo samo oni prav, čeravno dejstva govore drugače.

Usodni dnevi

Bilo je 1. maja 1945. Deževalo je kot že dolgo ne. Dan je bil pust in dolgočasen. Naše patrolje so se sprehajale ob kočevski železnici od Grosuplja do postaje Videm-Dobrepolje; 12 km terena po grmovju in gozdovih. Od tri do pet nas je bilo v vsaki skupini v 24-urni zasedi. Zaseda v nočeh, temnih kot v rogu. Hriboviti teren; na pomoč v slučaju potrebe ni dosti računati. V obraz bije dež. Obleka premočena. Ne vidiš ničesar; glišati je nemogoče. Le bliski razljutenega neba treskajo v temno noč...

„V takih nočeh še slepariti nismo hodili,“ je zagodel Tone stisnjeno skozi zobe.

V vsej skupini je bil edini, ki je že smel med fante.

Pozno popoldne je prisopihal po železnici iz Grosuplja ordonans s sporočilom: „Tako v Grosuplje; 26. četa odhaja; mi zasedemo njen položaj. Iz Pijave gorice in Iga prav tako odhajajo čete v novoformirani bataljon, ki je odšel proti Kočevju.“

Tedaj nismo vedeli, da od Sušaka oz. Hrvatske prodirajo Titove hordne prekomorskih brigad.

V teh takoimenovanih prekomorskih brigadah so bili ostanki kraljeve vojske v Afriki, interniranci in konfiniranci ter bivši jugoslovanski vojni ujetniki v Italiji, mobiliziranci v nemško vojsko iz Gorenjske in Štajerske, kateri so se sami predali Angležem, ali bili zajeti na fronti in prisiljeni vstopiti v jugoslovansko vojsko.

V tistih dneh je bilo partizanstvo uradno priznано od jugoslovanske vlade in kralja samega, s čemer je bil legaliziran Tito in z njim vsi njegovi zločini. Torej so bili jugoslovanska vojska, ne da bi imeli pojem, proti komu se borijo. Iz Barija (Italija) so jih prepeljali preko Jadrana in pognali v borbo proti nam. Te brigade, oborožene z najmodernejšim angleškim orožjem, so zasedle Hrvatsko in Slovenijo za — Tita.

2. maja je bilo še vedno polno vojaštva, ki se je umikalo z Balkana. Nemci, Ukrajinci, R. O. A. (Ruska armija generala Vlasova) itd. Kot

ogromni hudournik so se vile kolone proti severu. Posedali smo po položaju in si mislili: Kako lepo je biti posadna četa. — Vendar naše veselje ni trajalo dolgo.

4. maja je kot strela iz jasnega udarila novica: „Svobodni smo... General Rupnik je odstopil... Narodni odbor je prevzel oblast...“

Tone je zabrundal ob tej novici: „So že politiki zraven sedaj bo pa zopet nekaj...“

Ni bil človek, ki bi se zanimal za politiko; toda ko je videl, kako se preprosti človek bori in umira, medtem ko se vodilni sloji skrivajo v senci našega orožja, je zasovražil vse, kar je dišalo po meščanstvu, inteligenci in politiki...

Ob gledanju na tedanje dogodke, ne smemo pozabiti dejstva, da bi se tedaj (v nemški ofenzivi koncem oktobra 1943) v tedanji Ljubljanski pokrajini zunaj Ljubljane lahko zgodilo prav isto, kot se je s kočevskimi vasmii v italijanski ofenzivi v avgustu 1942, ako ne bi imeli pokojnega generala Rupnika, in po njemu ustanovljenega Slovenskega domobranstva. Z drugo besedo povedano: Nemci bi kaj preprosto požgali vasi in postrelili ali mobilizirali moške, ostalo pa izselili. Na pogoriščih tudi partizanstvo, ki je v tem času polnilo svoje vrste s prisilno mobilizacijo na deželi in s tisoči prostovoljcev iz rdeče Ljubljane, ne bi moglo obstajati. (Sledi)

Z VSAKIM DNEM, KI TONE V VEČNOST, POSTAJA NAŠE DOMOBRA NSTVO NAŠ VEČJI ZGODOVINSKI PONOS! NAŠI MRTVI SO PADLI NA PREDSTRAŽI VESOLJNEGA ČLOVEŠTVA V BORBI MED DOBRIM IN ZLIM, MED SVOBODO IN SUŽENJSTVOM! BODIMO JIH VREDNI!

Iščimo resnico

Pisatelj in umetnostni zgodovinar MARIJAN MAROLT je v Zborniku 1965 Svobodne Slovenije za anketo „Kaj sodim o komunizmu“ napisal v njemu svojskem slogu članek, iz katerega posnemamo sledeče:

Vedno sem pa bil zaradi vpogleda v Leninovo filozofijo tudi nasproten tistim, posebno v katoliškem taboru, ki so trdili, da ima komunizem svojo filozofsko podlago in da moramo najprej to preštudirati, nakar šele bo imela naša borba proti komunizmu uspeh. Filozofsko podlago ima naše krščansko življenje, dočim je komunistična filozofija le skupek filozofskih drobcev, na katere se naslanjajo tudi drugi sistemi, dostikrat komunizmu nasprotni.

Bo rekel kdo, da sodim pristransko, egoistično slabo o komunizmu, ker sem prizadet z odvzemom posestva po komunistih. Če bi bil le v eni stvari komunizem kaj dobrega, bi tudi svoje imetje rad žrtvoval za to dobro. Toda komunizem je slab, negativen, tako, da sodim da bo propadel. Če jaz njegovega konca ne bom doživel, nič zato, saj sem že dovolj živel. Moji otroci in vnuki pa znajo to še dočakati. Na nas je le, da jih učimo, kaj je prav in kaj ne.

Kot že vedno v zgodovini, se je tudi v tem stoletju marsikaj spremenilo v filozofiji, umetnosti in v socialnem življenju. Toda eno mora ostati: so to absolutne vrednote in med njimi je na prvem mestu resnica, poiskana z iskrenostjo.

IZ PISEM

München, 3. 5. 1965.

Uredništvu „Tabora“!

Iskrena in najprisrčnejša zahvala za Vaš dragi mesečnik, katerega silno rad prebiram. Je namreč eden izmed tistih redkih slovenskih listov, kateri priznava vsakemu Slovencu pravico do drugačnega mnenja, in prav zaradi tega je vreden vsake podpore. Mesečnik „Tabor“ je impozanten dokaz kulturne in politične zrelosti njegovih urednikov in njegovih sodelavcev, ter je brez dvoma prvi slovenski časopis v emigraciji, ki je dosegel višino pravega demokratskega pojmovanja.

Posebno priznanje gg. dr. Kocipru, dr. Zupanu, pa tudi Rabiču, ki se

ne bojijo povedati cele resnice, čeravno je med nami še dosti ljudi, ki vso resnico le težko prenesejo. Prav z njihovimi članki je „Tabor“ postal važen vir za študij naše strašne preteklosti, katerega bodo nekoč s pridom uporabljali tako domači, kot tuji kronisti. Za nas same pa je važno, da smo storili s tem korak naprej in se otresli nezdravega presojanja dogodkov skozi enostranska očala.

Kratke črtice Stanka Lužarja so mnogo obetajoči prispevki. Lužar ima dober prijem, pa mu je zato potreben oder, kjer bo lahko doraščal in zorel. Ne mečite njegovih prispevkov v koš, kot to delajo mnogi emigrantski in zamejski lističi, ako vsebina članka ne odgovarja „duhu in okvirju časopisa“. Ta neumna metoda je marsikaterega nadarjenega Slovenca ostrašila in mu za vedno zagrenila sodelovanje pri slovenskih časopisih.

Toda dovolj za danes. Spomnil sem se, da sem še dolžan uredništvu „Tabora“ naročnino za lansko in letošnje leto. Poslal bom vse skupaj. In ker mi „Tabor“ ugaja, pošiljam še nekaj naslovov tistih naših rojakov, katerim bo „Tabor“ prav tako ugajal, kot meni. Jaz pa prosim v zameno za naslov g. dr. Stanka Zupana.

Še enkrat vse najboljše, predvsem pa obilo uspehov in mnogo naročnikov; Vse to Vam želi Vaš

Branko Pistivšek,

Enfield N. S. W. Avstralija

Spoštovani! — Obnavljamo naročnino. Denar smo poslali po pošti v San Justo (Money order 16232). — Pozdravljamo vse znanee; posebej še Ivana Korošca in Lojzeta Debeveca. — V imenu vseh

Tone Švigejč.

Cleveland (Ohio)

Dovolite, da se vam s tem pismom predstavim kot novi pomožni upravnik „Tabora“ za Cleveland in okolico. Izvoljen sem bil na to mesto na občnem zboru 5. 12. 1964 skupaj z g. inž. Jožetom Lekanom. Pošljite mi obračun! Bi se morda dobila še kakšna številka lanskega letnika?

Lepo pozdravlja

Zdravko Novak.

Cleveland (Ohio)

Čudno se mi zdi, da še vedno prejemam samo 10 izvodov „Tabora“, dasiravno sem jih že lansko leto zahteval zame 14. — Prosim, če imate na razpolago vsaj decembrsko številko in seveda vse letošnje, da mi pošljete naknadno po štiri izvide več! — S „Taborom“ so vsi naročniki vedno bolj zadovoljni! — Iskrene pozdrave

S. F.

Sao Roque, Brasil

G. Mestnik ni prejel lanske 11. številke „Tabora“ in prosi zanjo. Obnem sporoča, da bo naročnino zanj in g. Savellija poravnala ga. Kunčičeva v Argentini. — Pozdravlja

Ludvik Ceglar.

Cleveland, Ohio

Sit sem že poceni demagogije. Z njo so nas prevarali v DSPB v Clevelandu. Zaradi tega je bilo treba vozal presekati in začeti zdravo društveno življenje na osnovah, kakor je bilo ustanovljeno. — Čestitam g. dr. Kocipru, ki odgovarja še vse premalo na napadalce slovenskega domobranstva. Dajmo se že enkrat spametovati! Ni surovost, če se pove resnica takšna kot je. Če je kdo pri tem prizadet, naj ne izziva! Če se pa hoče zagovarjati in olepšati svoje napačno storjeno delo, pa tudi lahko. Ne more namreč biti tako, kot so si predstavljali Rant, Bajlec in Krek: Udarimo, oklevetajmo domobrance in njihovo vodstvo, potem pa se bomo že na lep demokratični način sklicevali, da je treba nehati, da je bolje, če se o tem več ne piše itd. — Vem, da vse to tudi pri vas vi tam predobro poznate. Doslej so še vedno vsako naše popuščanje temeljito izkoristili. Ne mislim na nikakšno revolucijo ali neosnovane napade. Toda odgovoriti je na vsako stvar treba! V resnem in ostrem tonu; kot se za obrambo resnice in pravice spodobi! Ni namreč mogoče več dopustiti, da bi domobranci, ki smo žrtvovali vse samo za obrambo domovine, pa naše vodstvo veljali za fašiste in vse mogoče, samo ne za Slovence! Korajžo torej in ne bojte se ničesar, kadar ste v službi resnice! Domobranci vas razumemo in smo za vami!

Tobe in ves odbor lepo pozdravlja

Milan Zajec.

Morón (Bs. As.), Argentina

Spoštovani g. urednik!

Pošiljam Vam najprej te skromne verze, da pokažem dobro voljo. Bil sem dejansko za časa Vaških straž edini časnikar na terenu — v Stični —, zato bi Vam mogel napisati iz svojih spominov marsikaj. Med drugim npr. to, da mi je pokojni general Rupnik, ki je tedaj še deloval v svojstvu ljubljanskega župana, rešil življenje, ko mi ga drugi, katerim sem dolgo vrsto let zvesto služil, niso hoteli rešiti... To so grenki spomini.

Marsikaj mi je „Taborju“ všeč, marsikaj pa tudi ne. Vidim, da je med dopisniki „Taborja“ še nekaj takšnih, ki jim je integralno jugoslovanstvo alfa in omega vsega njihovega stremljenja in delovanja. To me odbija.

Tudi dejstvo, da se za označbo svoje organizacije poslužujete srbohrvatske izposojenke, mi da marsikaj misliti. Borec — borba — boriti se — ni slovensko. Pravilno slovensko je: Bojevnik — boj bojevati se.

Kdor ima tenak posluh za jezik, mora takoj dognati, kako nenaravno, izumetničeno zveni na uho: Borčevska organizacija, in kako blagglasno: Bojevniška organizacija. Zakaj se poslužujete srbohrvatskih izposojenk, ko imamo na razpolago tako pristne slovenske besede?

To samo mimogrede. Upam, da Vam bom v kratkem lahko poslal kak dopis. Gradiva imam na razpolago dovolj. Saj sem bil npr. navzoč kot časopisni poročevalec tudi pri izkopavanju trupel na Polževem nad Stično, kjer so partizani svoje žrtve — žive zakopali... Komur gre za dejstva, ne za strankarsko politiko, se pač ne bo zgražal nad tem, ali objavim kak dopis v tem ali onem domobranskem glasilu. — S spoštovanjem in pozdravom

Mirko Kunčič.

TABOR čestita sledečim sobojevnikom in jim kliče: Na mnoga leta!

Ivanu Makovcu k štiridesetem rojstnem dnevu

Avgustu Hudorovcu k petdesetem rojstnem dnevu

Antonu Petkovšku k petdesetem rojstnem dnevu

Viktorju Glihi k šestdesetem rojstnem dnevu

Učinkovito zdravilo...

Italijanski industrijalec Renato Grotti iz Caprija je plačal svojim delavcem, ki so bili komunisti, stroške potovanja v Sovjetijo in Vzhodno Evropo, da se sami prepričajo, kakšen je „delavski raj“. Njegovo pričakovanje se je uresničilo. Vsi so se vrnili razočarani nad tamkajšnjimi razmerami in nihče ne bi bil pripravljen živeti v Sovjetiji. (po (SD))

Kmet in poljedelstvo pod komunisti

Kljub vsem napakam ((predvsem večdnevno tradicionalno veseljačenje in praznovanje, ko pozabi na vse drugo) je ruski kmet za rusko poljedelstvo še vedno velikega pomena. Medtem ko sovraži prisilno delo na kolektivnih in državnih posestvih, in je neprestan glavobol sovjetskim oblastem, on ljubi svoj majhen košček zemlje treh akrov, ki so mu jih pustili.

Kako neguje to svojo privatno lastnino in zakaj mu jo je oblast skoro prisiljena pustiti, številke same najbolj zgovorno govore:

Leta 1961 je bilo vse privatne lastnine 3,2% (malo nad tri odstotke).

Na tej zemlji so pridelali 81% jaje, 60% krompirja in 40% mesa. Te številke se nanašajo na pridelek celotnega sovjetskega poljedelstva. Zares sistematično gospodarstvo!

Jugoslovanski gospodarstveniki se hodijo učiti v Sovjetijo, zato so tudi rezultati isti, čeprav uradne statistike govore o vedno višjem življenjskem standardu.

Jean-foutre...

Večkrat smo brali v govorih generala De Gaulle-a ta izraz, kadar je izražal svojo kritiko o ljudeh, ki so odgovorni za moderno politično zgodovino človeštva na splošno in Francije posebej.

Po slovarju Veliki Larousse je to surov in žaljiv izraz za ljudi, ki so zagrešili moralno strahopetnost in nehvaležnost...

Mi nimamo nikogar, ki bi lahko s tolikšno avtoriteto uporabil ta izraz kot general De Gaulle; na žalostnem romanju skozi dvajset let zdomstva pa smo tudi med nami srečali kopico „jean-foutre-ov“... Preveč!

Obračun

Ko so ob homatijah v Dominikanski republiki prišle na dan sumarične usmrtitve, je bila takoj sestavljena mednarodna komisija, ki je začela zadevo temeljito raziskovati.

Ob tem se nam nezadržno vsiljuje težko vprašanje: Kaj so storili naši politični predstavniki, da bi neki mednarodni forum raziskal množične pokolje 12.000 slovenskih domobrancev ob koncu vojne v Jugoslaviji? — Če že sami „niso mogli“ ničesar storiti, je mogoče, da dolga leta svojega življenja v inozemstvu niso uspeli navezati niti osebnih stikov s predstavniki drugih narodov, preko katerih bi lahko vplivali, da bi ta ali ona država na mednarodni pozornici sprožila vprašanje množičnega pokolja domobrancev in poklicala na odgovor krivec za dejanje, ki je v pozitivnih meddržavnih normah definirano kot — genocidij!?

NA UREDNIŠKI MIZI

Tone Gorše. — Zahvaljeni za poslano! Dali ste lep vzgled. Slike vam homo po objavi vrnil. Koliko je takšnega za zgodovino naših borb predragocenega gradiva še nepoznanega, ker ga ljudje držijo zase. „Tabor“ je ponosen, da je tudi na tem področju uspel in zdramil zanimanje, za katero nam bo nekoč zgodovina hvaležna. Upajmo, da bodo Vašemu vzgledu sledili še drugi in da bodo strani „Tabora“ prinesle, česar vseh minulih dvajset let nikdo ni uspel zbrati. Samo po sebi je umljivo, da bomo Vam in vsem ves material vrnil, če ga nočejo prepustiti našemu zgodovinskemu arhivu. Lepe pozdrave.

Mirko Kunčič. — Lepa hvala za poslano pesem in obljubo, da smemo pričakovati še več. Vedeli smo, da imate skrinjo spominov, ki jih zgodovina mora zvedeti. Ne pričakujemo, da bi se z nami v vsem strinjali. Zato smo tem bolj zadovoljni, če bodo tudi strani „Tabora“ poprišče, kjer boste lahko izpričali svoj izraz svobodne slovenske besede. — Dirnilo nas je, da ste

možato in javno prinesli dokaz Slovenca-poštenjaka, ko izražate priznanje za osebno uslugo, ki vam jo je naredil pok. gen. Rupnik. Ta človeški izraz slovenske poštenosti je v zmedi pojmov med nami, žal, kar utonil. Poznamo ljudi, ki so mu dolžni neprimerno več kot Vi, pa so ga vsaj zatajili, če ne že naravnost pljunili nanj in celo na svoje zoprne slavopojke, s katerimi so mu v tistih težkih letih preizkušeni samo škodili! — V pričakovanju, da bomo kmalu zvedeli to, in da bomo na straneh „Tabora“ videli tudi druge Vaše spomine, Vas iskreno pozdravljamo.

Inž. Branko Pistivšek. — Zahvaljeni za naklonjenost in demokratične izraze priznanja, ki jih bomo v bodoče skušali še bolj upravičiti. Kadar bo nanesla priložnost, pa nam pošljite tudi Vi kakšen drobec iz svojega zanimivega zaklada. — Hvala in pozdrav!

NA UREDNIŠKI MIZI

VSEM — Sporočamo naročnikom, bralcem in prijateljem TABORA, da je urejeno vprašanje lastništva lista in konzorecija. V konzorecijo pa so naslednji gospodje: Dušan Dimnik, inž. France Grum, Jože Jenko, Ivan Korošec, inž. Anton Matičič (predsednik), Zdravko Novak, Stane Pleško in Adolf Škrjanc.

Nadaljevanje medvojne povesti „V senci Dolomitov“ je žal v tej številki moralo izpasti, ker je bilo toliko druge zanimive snovi, ki, objavljena pozneje, ne bi bila več aktualna. Uredništvo in tudi uprava bosta storila vse, kar je v njunih močeh, da bo mogoče objavljati vse in brez zamud, naročnike pa prosimo, da poravnajo naročnino in tako pripomorejo našim uspehom.

O letošnjih spominskih proslavah bomo objavili poročila v septembrski številki.

POPRAVI. Sicer nam tiskarski škrat klikor toliko prizanaša, toda v julijski — 7. — številki je na strani 139. le prehuda napaka, ki je naši bralci ne morejo sami popraviti. Konec drugega odstavka članka „Slovenija — množično grobišče“ je pravilno tako-le napisan: Poleg 12.000 slovenskih domobrancev je bilo v Kočevju pobitih še 3.000 srbskih prostovoljcev, 1.000 črnogorskih četnikov in 2.500 hrvaških demobranov.

TISKOVNI SKLAD

Pangos Ludvik, San Martin	50
ga. Potočar Milena, S. Martin	100
N. N., Castelar	60
N. N., Capital	460
Likozar Anton, San Justo	60
Tomažević Lovro, San Justo	110
Tomažević Anton, San Justo	110
Miklič Martin, Lanús	60
Skalovnik Maks, San Justo	60

Pesov 1.070

Prenos iz št. 7 2.375

Skupno pesov 3.445

INVALIDSKI FOND

Brumen Mirko, Munro	300
Likozar Anton, San Justo	200
N. N., Bologne	200

Pesov 700

Prenos iz št. 5-6 3.180

Skupno pesov 3.880

**SOBORCI
SPOMNITE SE
SOBORCEV
INVALIDOV
DARUJTE
V INVALIDNI
FOND
Z D S P B
TABOR**

H V A L A

Ko je šlo domobransko topništvo v povorki preko Kongresnega trga mimo osrednjega poslopja slovenske univerze, je ves naš narod v tem videl močan simbol: Ker so junaški domobranski borci tam zunaj na postojankah stali na mrtvi straži slovenstva, se je tudi za časa tuje okupacije naše najvišje učilišče ohranilo slovensko!